GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunătória.

Anulu XXXIV.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa's timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 73 **Brasiovu 30|18 Septembre** **1871.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Brasiovu 29 Sept. 1871.

Se fimu blandi cá porumbii, dér' intielepti cá sierpii.

In „Telegrafulu" din Bucuresci, cetiramu unu articulu scrisu bine, si cu multu zelu patriotiecu, intitulatu: „Istori'a strainismului in Romani'a." Dauna, ca scriitoriulu numai ce a constatatu reulu unei invasiuni de straini, a carei proportiuni déca va merge asia trece departe preste marginile suferitiunei. In alte state se formézа óre-care regula statistica intre numerulu indigeniloru si alu strainiloru. — Ar' trebui mersu in meditatiuni cu unu pasu mai departe spre a cautá si aflá si o medicina pentru acésta vulnere sociala.

Caus'a e fórte delicata, — in discusiuni despre densa nu este bine a lasá se vorbésca numai foculu unei animi patriotice; — acésta anima — trebuie tienuta si regulata prin aplicatiunea atributeloru unei ratiuni cópte.

Permitane dér' pres'a sora din partile transcarpatine acestu micu amestecu in discusiunile ei; cugetamu, ca i va fi de folosu. Noi ciscarpatinii suntemu in positiune a vedé multe din cele ce se petrecu dincolo, cu ochi mai chiari, pentruca vuetulu miscarei din viétia locala de tóte dilele nu ne conturba judecat'a. — Altmintrea nu avemu de cugetu a discutá acésta tema pe deplinu, ci numai a ajuta discusiunea prin concursulu opiniunei publice formate in acésta cestiune intre romanii de dincóce de Carpati.

Dupa ce odata este constatatu, ca reulu ecsiste, — dupa ce este constatatu, ca elu a devenitu parte din caus'a positiunei politice a Romaniei, care a fostu silita a portá tóte greutatile, ce au impusu poterile christiane prin tractate imperiului otomanu in privinti'a jurisdictiunei asupra suditiloru loru, — parte din o tolerantia imprudenta in timpuri, candu statele vecine Austri'a si Rusi'a apasá cu tóta asprimea unoru inspiratiuni fanatico-confesionali mai cu deosebi asupra elementului evreescu; — si din istorica ospitalicritate a romaniloru, cari cá greco-orientali donau mosii, si o parte alu teritoriului urbei Iasi, Bacau, Husi etc., misiuniloru straine pe timpulu, — candu in Germani'a erá pusu in scena macelulu relegionariu de 30 ani, — cari bunuri astadi representéza pretiu de milióne — facandu locu de adapostu strainiloru din tóta lumea; — din lips'a unei burgesii compacte indigene, si altele, si altele. — Ne remane dér' a vorbi numai de midiulócele, ce ar' fi in stare a paralisa reulu, si cu incetulu alu vindecá pe deplinu.

Aceste midiulóce dupa parerea nóstra suntu:

I. Unu aventu mai generalu si mai rapede in instructiunea poporului propriu romanu, ce voiesce a remané sub orice constelatiuni politice, bune ori rele, stapanu teritoriului seu.

II. O mare atentiune a legislatiunei si a administratiunei publice asupra acestei cestiuni.

III. Parasirea molesiunei orientali, a prejudeciului despre rusinea de a lucrá un'a ori alt'a meseria, — ce domnesce inca la tóte poporale remase indereptu in cultura.

Ratiunea ne spune, ca alte midiulóce de vindecare nu suntu; si déca unii ar' veni, si apelandu la flacar'a iubirei de patria ar' dice, ca fortí'a bruta inca este ratiune, fugiti de elu cá de satana. —

Pentru ce?

Pentru ca nu poteti fi crudeli acum in timpurile civilisatiunei, déca strabunii vostri au fostu umani in timpurile crudelitatiloru; numai atunci, candu strainismulu v'ar calcá pamentulu cu fortia bruta, atunci aveti dreptu si datorinti'a patriotica alu intempina si respinge cu forti'a, pana la ultim'a picatura de sange. —

Voimu dér' a vorbi mai de parte numai de aceste trei midiulóce, si de aplicarea loru.

I. Instructiunea.

Nu e destulu a creá scóle in tóte ramurile scientiei, ci este necesariu a-si diregе invetiamentulu dupa trebuintiele societatei intregi.

Instructiunea lasata fara o suprema directiune, adesecri produce efecte unilaterali, prosperandu intr'o directiune, — si lasandu lacune mari in alte directiuni. — Tóte acele lacuni apoi formézа pe decenii de ani inainte prise bune pentru straini, — ér' productiunea disproportionata, in un'a directiune numai, formézа o multime de ómeni inteligenti, cari nepotendu fi aplicati, — suntu pentru organismulu societatei de unu folosu numai secundariu, — ba in casuri chiaru periculosi, — nutrindu spiritulu de partita, si de lupta inversiunata intre partite.

Ce ar' mai fi de disu, — se tiene de domeniulu practicei aplicari a acestui principiu, — si pentru aceste aplicari ori ca nu se potu face regule generali, — atarnandu dela giurstari, ori déca se potu, — le potu compune competentii aceia, ce se afla in fruntea afaceriloru instructiunei. Scoli totusi, dér' pentru tóte plasele societatei, nici unu orasiu fara scóle comerciale si de meserii. Scoli reali, scoli technice, montanistice, industriali, agronomice pe lunga cele academice; si inaltiarea artei si a industriei intre poporulu romanu e medicina secura a reului.

(Va urmá.)

Sacrificia la fondulu academiei romane de drepturi!!!

Se reincepemu cu tóta resolutiunea a ne ingrigi de viétí'a si ecsistinti'a nóstra nationale, care fara academi'a romana de drepturi, fara institutulu de creditu „Albina" nu póte scapa de cutropire! Ajutati romane, ca numai asia -ti va ajuta si Ddieu!!! Si Ddieu ne va ajuta, déca vomu sacrifica pentru aceste institute dela osu si cu totii.

Se imitamu pe cei zelosi. Eca, ca si incepe a ni se serina fruntea. Se fia de bunu auguru reinceputulu urmatoriu:

„Desiu in 24 Sept. 1871.

Onorabila Redactiune!

Cumca conscienti'a nationale este destulu de desvoltata la inteligenti'a romana in tienutulu, unde se intrunescu ambe Somesiurile, documentéza sacrificiale depusa pre altariulu natiunei totudéun'a, candu s'a ceratu, — acésta inteligentia respectabila a sustienutu dupa 1860 incóce juristi pana la absolvarea loru, — a contribuitu pentru victimele Tofalene, si pentru consangenii francesi nefericiti, — suntu atatia membrii la „asociatiunea transilvana pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu" catu dau pre anu frumosica suma de 1000 fl. aprópe, — éra acuma au subscrisu pentru „academi'a romana de drepturi" 1000 fl. v. a., despre care amu onóre a tramite aici consemnarea aclusa, — cu rogarea de si dá locu in pretiuitele colóne ale fói'ei „Gazet'a Transilvaniei" — spre ecsemplu si imitare celoru 180 colectanti, caror'a s'a impartitu prin comitetulu desp. cerc. XII atatea apeluri si liste pentru academia. —

Petru Muresianu Sireganulu,
membru alu asociatiunei, secretariu alu comitetului desp. cerc. XII cá colectante.

Consemnarea

contribuiriloru si ofertelor incurse in favórea infiintiarei si sustienerei unei academie romane de drepturi.

1. Georgiu László presiedinte la judecatoria regésca urbariale in Desiu 100 fl. in rate lunarie cate 10 fl. incependu in 1 Oct. 1871.

2. Ioane Titie asesore la judecatori'a comitatense in Desiu 100 fl. in 2 ani in rate de 5 fl. pe luna.

3. Vasilie Popu Zapirtiannlu practicante de advocatu in Gheri'a 100 fl. in 10 ani anuatim 10 fl.

4. Andreiu Francu asesoru sedrialu in Desiu 100 fl. in 2 ani incependu din 1 Ian. 1872.

5. Alecsiu Hossu proprietariu in Desiu 50 fl. in 10 ani.

6. Macabeu Mezei asesoru la sedri'a urbariala 40 fl. in 2 ani in 4 rate incependu 1 Ian. 1872.

7. Ludoviciu Francu cancelistu sedr. in Desiu 40 fl. in 2 ani incependu 1 Ian. 1872.

8. Gavrilu Feti proprietariu in Siomcut'a 20 fl. in 2 ani 4 rate.

9. Vasilie Tohati proprietariu in Cheseiu 20 fl. dto.

10. Vasilie Cassa protopopu gr. cat. in Cheseiu 20 fl. dto.

11. Gabriele Carsai proprietariu in Budusiu 20 fl. dto.

12. Ioane Deacu preutu in Ilisiua 20 fl. in 4 rate in 4 ani.

13. Georgiu Popu asistentu reg. in Desiu 20 fl. in 4 rate in 2 ani.

14. Simeone Corpodeanu v.-notariu comitatensu in Desiu 20 fl. in 4 ani in 10 rate.

15. Pavelu Munzatu proprietariu in Suaresiu 10 fl. in 2 ani 5 fl. solv.

16. Georgiu Miculu notariu com. in Cetanu 10 fl. cate 2 fl. in 5 ani.

17. Dionisiu Valeanu invetiatoriu in Sioncutu 10 fl. dto.

18. Pompeiu Muresianu invetiatoriu in Sireagu 10 fl. dto.

19. Ioane Ciupe invetiatoriu in Rugasiesci 10 fl. dto.

20. Ioane Silasi preutu in Seplacu 10 fl. in 2 ani.

21. Atanasiu Georgiu invetiatoriu in Strambulu 10 fl. in 2 ani 4 rate.

22. Demetriu Rusu invetiatoriu in Minthiu romanu 10 fl. in 2 rate in 2 ani.

23. Petru Haragosiu proprietariu in Cheseiu 10 fl. in 3 ani.

24. Constantinu Moldovanu cancelistu sedr. in Desiu 10 fl. in 4 rate in 2 ani.

25. L. Brehariu cancelistu comitatensu in Desiu 10 fl. in 2 ani in 4 rate.

26. Mafteiu Strambulu cancelistu la magistratu 5 fl. in 1 anu in 4 rate.

27. Vasiliu Danciu docente in Vîn'a mare 10 fl. in 5 ani.

28. Simeone Rotariu docente in Urisioru 10 fl. dto.

29. Ioone Brehariu maiestru papucariu in Desiu 10 fl. in 4 rate in 2 ani.

30. Georgiu Rusu rotariu in Desiu 10 fl. in 5 ani cate 2 fl.

31. Vasiliu Popu docente in Desiu 5 fl. in 5 ani.

32. Teodoru Busitia docente in Copleanu 6 fl. in 3 ani 2 fl.

33. Mafteiu Popu in Copleanu 6 fl. dto.

34. Demetriu Floreanu cancelistu la sedri'a urbariala in Desiu 5 fl. 1871 solv.

35. Mihailu Bobetielu subinspectoriu scol. in Desiu 120 fl. in 3 ani dela 1 Ian. 1871 incependu cate 40 fl. pe anu.

36. Demetriu Bogya rotariu in Desiu 5 fl. in 1 anu.

37. Gabrielu Manu notariu sedrialu in Desiu 8 fl. pana in 1 Ianuariu 1872.

38. Petru Muresianu Sireganulu cancelistu sedrialu in Desiu 20 fl. in 4 ani in 4 rate. — Sum'a 1000 fl. v. a. Estradata de

Petru Muresianu Sireganulu,
cá colectante.

Serbarea dela Putn'a.

In darea de séma despre frumós'a serbare dela Putn'a, amu amintitu, ca toasturile, tienute la mesele comune ce s'au succesu, au fostu numeróse. Intre cele mai principale amu notatu pe ale dloru Sbierea, Stanescu, Bosie, Silasi etc. „Curierulu de Iasi", care -si a propusu a le publicá pe rondu — pana la aparitiunea brosiurei oficiale ce va contiené tóte discursurile — reproduce pe celu din urma, pe care ne grabimu a lu reproduce.

Toastulu dlui Dr. Gr. Silasi,

v.-rectorului seminariului teologicu din Vien'a, rostitu cu ocasiunea serbarei dela Putn'a.

„Onorabila adunare!

Cá pe romanu din Transilvani'a, cá pe unulu dintre representantii veniti din centrulu si anim'a Daciei traiane la acestu festinu eternu-memorabile pentru intrég'a romanime, anim'a mea romana nu me lasa, se nu ve rostescu inainte de plecare la toti si la tóte unu fratiescu si cordiale „remasu bunu!".

Noi ne amu adunatu aici din tóte anghiurile romanesci, de pretutindeni, unde resuna dulcea limba stramosésca, unde palpita o fibra a animei romane. Amu peregrinatu, condusi de vie simtiemente patriotice, la „Santulu Mormentu" alu romaniloru, cá se versamu de asupra lui o lacrima de recunoscientia, se lu reverimu si se damu onóre aceluia, care cu onóre si marire a incoronatu numele romanescu. Amu peregrinatu la loculu de repausu alu acelui principe erou, despre care nu numai simtiementulu nostru romanescu ne magulesce, ci si scriitorii straini contimpurani atestéza, cumca singuru ar' fi fostu demnu se fia ducele, se pórte sabi'a Europei, intregi contra inimiculu comunu alu crestinatatii.

Inse noi n'amu celebratu prin present'a serbatória marétia in Stefanu-Voda celu mare numai pe principele erou, ci si pe principele relegiosu, cum trebuie se fia toti domnitorii adeverati, si inainte de tóte pe principele romanu, nationale si patrioticu. Dá, frati romani! Patriotismulu, nationalitatea séu romanismulu si relegiositatea suntu marile virtuti, cari stralucescu si se resfrangu din tóte faptele, din intréga viéti'a lui Stefanu celu mare.

Totudéun'a, candu cerulu s'a induratu spre bunulu nostru poporu, i a tramisu din candu in candu atari meteori, atari straluciti barbati si principi, cari, indiestrati cu acele virtusi alese, s'au nisuitu a reinaltiá gintea nóstra romanésca la acea positiune in concertulu popóreloru, ce i compete dupa numerulu, dupa insemnatatea si multele insusiri e-minenti, ce cu frunte inaltiata putemu dice, ca le posede. Acestoru nasuintie eminente avemu mare parte de a multiami noi, ca conscienti'a nationale in corpulu natiunei romane, putemu dice, nici odata n'a incetatu cu totulu, ca in butulu tuturoru restristeloru din trecutu, in butulu tuturoru opintiriloru adversariloru nostrii seculari, toti romanii amu remasu un'a: un'a in limb'a nóstra, un'a in datinele nóstre, un'a in credintiele si aspirarile nóstre.

Si acum la despartire ce se luamu de suveniru dela santulu nostru mormentu? Ce alt'a, de catu acea ce ne a lasatu ereditate Stefanu celu catu acea ce ne a lasatu ereditate Stefanu celu mare; decatu patriotismulu, romanismulu, si relegiositatea, asta trinitate de virtuti, cari le putemu invetiá din intrég'a viéti'a, persóna si faptele lui Stefanu. Astea se le luamu si se le ducemu cu noi intru memori'a acestoru dile neuitate, se le nutrimu cu scumpetate in pepturile nóstre, se le latimu in totu modulu intre connationalii nostrii, se le plantamu, de s'ar puté, pana si in animele romanasiloru din leaganu. Credeti, fratiloru, ca numai pe temeiulu acestor'a romu puté ajunge la tient'a dorita de noi; dreptu ce se si tindemu in astu modu a ajunge la ea, nisuindune din resputeri a redicá cultur'a intelectuale si bun'a stare materiale a poporului romanu.

Cumca spre acestu scopu relegiositatea e conditiune neaparata, n'amu lipsa se demustru. Deschideti istori'a si veti vedé, ca gintele cele mai glorise si mai putinti, indata ce au nesocotitu moral'a purtata si pazita de relegiune, au vesceditu, s'au uscatu si au cadiutu din culmea marirei loru, intocmai cá stejariulu de pe piscuri, pe care vermele stricatiunei a inceputu a lu róde din redacina. Inse conditiune nu mai pucinu necesaria e si iubirea de patria si nationalismulu. Ide'a nationalitatei a fostu, este si va fi deapururea un'a din miediele cele mai puterice, cari suntu in stare a otielí fortiele unui poporu in totalitatea sa luata, suntu in stare a i le potentiá spre o activitate corespundiétóre marei probleme de cultura, prosperare si inflorire, ce densulu se nascuse a resolvi. Din acésta causa aflamu la cele d'antaiu natiuni ale vechimei, la greci si la romani, ide'a nationalitatei si a patriotismului nutrinduse cu atatu de mare grigia in familia si statu, prin scrieri si prin feliu de feliu de asiediemente publice. Dá, se nu ne amagimu, inbitii mei confrati! Nici odata vreunu poporu n'a traitu alta viétia, decatu o viétia nationale. Unu poporu, la care orice impregiurari fatale ale timpului a reusitu a intunecá conscienti'a nationalitatei, acelu poporu ori s'a stersu din cartea viétiei popóreloru si incetu pe incetu s'a stinsu de pe facia pamentului, séu déca a mai vietuitu catuva, viéti'a acést'a n'a fostu decatu o nefericita dormitare, unu somnu premergietoriu alu mortii.

Faca cerulu, cá dupa o asemenea dormitare, mai multu séu mai pucinu generale a romanimei, solemnitatea presente se fia unu bunu augurittu alu desteptarei nóstre universale, se aiba pentru romanimea intréga resultatele cele mai imbucuratória. Faca cerulu cá betranii nostrii, parintii patriei romane, cari cu atat'a generositate au sprijinitu realisarea acestei festivitati si in parte au concursu la ea, se aiba a se bucurá inca de numerose manifestari de acestea ale concordiei fratiesci dintre romani, si se ajunga a vedé cu ochii loru, mentuirea Traianidiloru. Faca cerulu, cá natiunea romana se poséda totudéun'a o junime asia de brava si fila chiamarei sale, cum e junimea academica, care a conceputu si realisatu cu atat'a intieleptiune asta frumósa si memorabile serbare.

Veniti, santi parinti, dulciloru frati romani si dulci surori romane! Veniti se redicamu cu totii impreuna pocalulu nostru, dér se redicamu si se inaltiamu totu odata si voces animei nóstre romane, si se strigamu in armonia: Se traiésca in vecii veciloru romanismulu!"

(Urari entusiastice, oratorelu fù redicatu pe umere de catra multimea auditoriloru.) „Rom.

SOCIETATEA ACADEMICE ROMANE.

Sectiunea istorico-archeologica.

Siedinti'a I, 21 Augustu 1871.

Pesenti: Vice-presiedinte G. Baritiu, secretariu A. Papiu Ilarianu, membrii: V. Babesiu, I. Hodosiu, A. Odobescu, V. A. Urechia.

I. D. vice-presiedinte Baritiu deschidiendu siedinti'a, felicita in cuvinte calduróse, pe membrii intruniti in prim'a siedintia a sectiunei istorico-archeologice din acésta sesiune anuale. 'Si esprime durerea, ca doi membri distinsi ai sectiunei, si anume: presiedintele Cogalniceanu si d. profesoru Ionescu, impedecati, celu d'antaiu prin o misiune la Putn'a, alu doilea prin o indispositiune, nu potu luá parte la siedintia. In fine aréta, ca dóue obiecte suntu la ordinea dilei: antaiu, publicarea opereloru Cantemiriane, alu doilea, punerea la concursu a unei lucrari despre Daci, propusa prin onoratulu nostru colegu Al. Odobescu.

II. Diverse comunicatiuni:

1. D. Odobescu comunica sectiunei, ca in érn'a trecuta, a propusu ministeriului de culte si instructiune publica din Romani'a, de a se imparti pe la institutorii primari urbani si pe la invetiatorii rurali unu Questionariu redesu de dsa, prin care se cere consemnarea si descrierea tuturoru asiediemînteloru antice ce se voru fi aflandu prin comunele Romaniei. Acestu Questionariu, fiindu respanditu de catra revisorii scolari de judecie, a inceputu a dá resultatele sale, si pana acum au sositu dosarele formate asupra acestui materiale in districtele Dorohoiu, Botosiani, Iasi, Némtiu, Nomanu, Bacau, Berladu, Falciu, Covurluiu, Bolgradu, Buzeu, Prahov'a, Vlasc'a si Teleormanu. D. Odobescu s'a insarcinatu a ecsaminá acéste dosare si a le resume in reportari catra ministeriu, din cari a si presentatu pe acel'a asupra districtului Dorohoiu, publicatu in „Monitoriulu oficiale" Nr. . . . din 1871, precum si in alte diuarie romane. Afara de acésta, d. Odobescu a intreprinsu in anulu curentu, suptu auspiciele ministeriului, a face cercetari archeologice in districtulu Buzeu, pe care cugeta a le si continuá dupa incheierea sesiunei societatei.

D. Urechia propune a se cere dela ministeriulu culteloru si instructiunei publice, dosarele formate in mai multi ani, despre cercetarile archeologice facute in tiéra; aceste dosare s'ar pastrá si mai bine si mai cu folosu la societatea academica.

D. Odobescu si cellalti membri suntu totu de acésta opiniune, propunu inse de a se alege momentulu oportunu pentru acést'a.

2. D. Urechia aréta, ca fiiulu repausatului Asachi ar' fi posedendu mai multe chrisóve, medalii etc., remase dela parintele seu, cari ar' fi plecatu a le cede societatei.

D. Urechia e autorisatu de a se pune in intielegere cu d. Asachi fiiulu.

3. Totu d. Urechia pe langa adres'a sa din acésta di donéza bibliotecei societatei pentru sectiunea istorica cinci tabele archeologice (vedi alaturarea).

Se primescu cu multiumire.

4. D. Odobescu aréta starea inapoiata a numismaticei romane, despre care de abia a scrisu pana acum vre doi trei straini si nici unu romanu; a aflatu inse, ca se ocupa cu acésta d. Sturza dela Miclausiani.

D. Papiu spune, ca inca in anulu trecutu d. Sturza i a aratatu nu numai interesant'a sa colectiune de monete romane, dér' inca si studiulu ce a inceputu a face asupra numismaticei romane; si este de doritu cá d. Sturza catu mai curendu se ésa la lumina cu acéstra lucrare. (Va urmá.)

— Academi'a romana a luatu unu frumosu aventu anulu acest'a in lucrarile sale. Mai multe siedintie publice si discursulu de receptiune alu venerabilelui profesore Poenaru asupra nemuritorelui Lazaru, ne spusera, care este calea, pe care merge spiritulu romanescu si salvatórie, de care se conduce acésta frumósa institutiune. Este demnu de observatu, ca tocmai atunci candu puterícii dilei au cautatu mai multu a isbí in academi'a romana, tocmai atunci candu unii din deputatii loru s'au incercatu a i derimá si prestigiulu si ecsistinti'a, ea s'a redicatu mai mandra in ochii natiunei. Asia se intempla candu persecutiunea si arbitrariulu intempina anima romanésca, inteligentia si vointia.

Ultim'a siedintia publica a academiei in anulu acest'a, fù Mercuri, 15 Septembre. —

Societatea „Transilvani'a".

In siedinti'a comitetului societatei „Transilvani'a", astadi 20 Septembre 1871:

Luandose in desbatere reportulu comisiunei numita pentru cercetarea acteloru concurentiloru si stipendiele societatei Transilvani'a, s'au votatu urmatóriele conclusiuni:

1. Artemiu Anderco din Bossi'a, Maramuresiu, va primi stipendiulu de 140 galbeni pentru medicina la universitatea din Turinu.

Unanimitate de voturi.

2. Iosifu Popescu din Sacele (Satulungu), Transilvani'a, va primi stipendiulu de 140 galbeni pentru punti si siesele la universitatea de Gand in Belgiu.

Unanimitate de voturi.

3. Teofilu Olinescu din Bucóvin'a, va primi stipendiulu de 150 galbeni, la scól'a de minere in Liége. Maloritate de voturi.

4. Nicolae Fagarasianu din Dragosiu (districtulu Fagarasiu) va primi stipendiu de 70 galbeni, la politechniculu din Vien'a. Unanimitate de voturi.

5. Nicolae Gallea din Palosiu (Brasiovu?) va primi stipendiulu de 150 galbeni, pentru punti si siesele in Gand. Unanimitate de voturi.

Se va dá fiacaruia cate 20 galbeni bani de calatória. — „Rom."

Cronica esterna.

ITALI'A. Deschiderea calei ferate dela Mont-Cenis o unu actu de cea mai mare insemnetate pentru Franci'a si Itali'a, ca-ci prin acésta nóua cale de comunicatiune ambele tieri surori s'au unitu si mai tare spre a se ajutá un'a pe alt'a atatu in prosperitatea intereseloru materiali, catu si a celoru spirituali.

Municipalitatea orasiului Turinu in 18 a lunei curente a arangiatu in onórea acestui actu de mare insemnetate unu banchetu grandiosu, la care au fostu invitate 1000 de persóne, intre cari erau si representantii oficiali si Austrici, Germanici si Elvetiei, precum si alte mai multe notabilitati din strainatate.

Primariulu din Turinu multiamindu óspetiloru pentru parteciparea la acésta solemnitate, primulu toastu l'a purtatu in sanetatea regelui Victoru Emanuelu.

Dupa acest'a urma contele Remusat, ministrulu de esterne a Franciei, care intr'adensu a venitu la acésta serbare a unitatei Italiei cu Franci'a, pentru cá se demonstre in modulu celu mai eclatantu, ca si pe terenulu politicu trebuie se fia aceste tieri surori in cea mai intima unitate.

Ilustrulu barbatu de statu si credintiosu fiu alu Franciei, inainte de tóte esprimendu simtiementele naturali de amicitia ce le conserva Franci'a facia cu interesele Italiei, mai de parte a disu: „Noi toti apartienemu rasei latine, prin acést'a noi suntemu in cea mai strinsa unitate, si acum credu, ca e momentulu celu mai nimeritu, pentru a ne aduce aminte de aceste legaminte de unitate." Dupa aceste vorbitoriulu gratulédza Italiei si regelui ei, dice, ca spargerea muntelui Cenis este calea pacei si a prosperitatei pentru Turinu, e léganulu renascerei pentru Itali'a si in fine aredica paharulu spre a inchiná in numele Franciei si a republicei pentru libertatea si independintí'a natiuniloru.

Urmandu apoi representantele Germaniei, a toastatu in favórea calei ferate de St. Gotthard. —

Florenti'a 22 Septemdre. Insarcinatulu cu afaceri alu Francei, d. Villerstreut, a incetatu din viétia. — Calea ferata Mont-Cenis se va deschide calatoriloru pe la diumetatea lunei Octobre. —

Rom'a 22 Sept. Pap'a a amanatu in lun'a Novembre numirea episcopiloru. —

Parisu 25 Sept. O epistola din Versailles desminte categoricu sgomotulu, ca comisiunea permanenta a fostu convocata astadi: confirma nuvel'a platiei a unei dimetati de miliardu cu bonuri de tesauru indosate de cele d'antaiu casse de banci din Europ'a si platibili, la Londonu, in Aprile si Maiu.

La Lyon, Saint-Etienne si Nimes desarmarea gardei nationale continua.

Contributiunile indirecte si de diferite importuri in comune dau resultate egali si cate odata superiére la cele din anii precedinti. —

Parisu 22 Sept. Consiliulu de revisie a anulatu, pentru vitiu de forma, sentinti'a pronunciata in contra lui Rossel, pe care l'a tramisu inaintea alu 4-lea consiliu de resbelu.

Versailles 22 Sept. Consiliulu de resbelu a condamnatu pe Rochefort la deportarea intr'o fortaretia. —

Berlinu 23 Sept. „Gazet'a Crucii" dice, ca d. de Arnim a facutu pe langa guvernulu francesu seriése reclamatiuni in privinti'a maltratariloru ce au suferitu germanii in escesele ce au fostu comise de curendu la Lyon. —

Monachiu 22 Sept. Program'a congresului catolicu, care s'a intrunitu astadi primi reform'a besericei si unirea sa cu celelalte culte crestine, anume cu cele din Angli'a si Americ'a. —

Respunsu la „observatiuni critice".

(Urmare.)

f) Incatu pentru „cá materialu se fia intuitivu si atragatoriu". Fiinduca defectulu acesta lu dice, dér' nu lu demustra critisantele, s'ar cadé se lu si trecu cu vederea, inse voiu atinge totusi catu de pucinu si anume: incatu pentru „intuitivu". Eu inca nu amu ajunsu la atata perfectiune pedagogica, cá se potu face intuitivu si ce nu se póte, precum poftesce critisantele, cum ar' fi de ecs. narationile istorice si morali; celelalte bucati incependu dela pag. 23, bucatile: 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42 etc., póte numai ochii critisantelui nu suntu in stare a observá intuitivulu in ele; in catu suntu de atragatórie, fia de ajunsu, ca nu s'au vorbitu despre strigoi si altele de acestea, ce se infióre pre prunci, ce se nu se afle si in alte Abcdarie. De cumva critisantele a aflatu ceva contrariu afara de „zama", care i frige limb'a ori la face cate odata de nu póte intuí de ajunsu, ci numai fantaséza, ori afara de „zonara", de care se infióra; pentruca nu scie ce insemna, atunci ése cu ele la publicu si arate.

Ce se tiene de intuitiune mai amu se adaugu cuventele lui Curtmann (op. cit. pag. 231). Nu trebe se le cuprinda copilulu tóte deplinu, de si póte. E mare vragitoria nu mai aceea a tiené de adeveratu, ce vedemu cu ochii si prindemu cu manele. Apoi „nici nu se póte asteptá cá la inceputulu cetitului copii se nu cetésca ceva, ce nu are insemnare" (vedi Varga J., Egyetemes és elem. oktatástan. Pest 1857 k. 67 (69, 70—71). „Si metodului intuitivu i va trece timpulu cá si altora", dice Lubrich (op. cit. pag. 60); si apoi continua: „Noi din contra jocului acelui sariteriu pre obiecte, aceea influintia i amu esperiat'o, ca prunciii in anii primi numai pre langa tactulu celu mai mare alu invetiatorului se potu tiené in ordine, pentru ca suntu neatenti, distrasi, larmuitori (cuv. magh.) etc. se póte dice usiori de minte."

„Deci incuviintiamu intuitiunea numai in cele 4 septemane prime ale classei I."

Pentru laud'a ce ar' voi se mi o dé critisantele i multiamescu si lu rogu, cá de alta data se nu -mi faca complemente, remanendu strinsu numai la critica. Aici s'ar poté lovi dis'a lui Democritos celu ridiatoriu:

Mein Hut leidet drob,
Ihr Hut ist fein und Sie . . . .

Trecu acum la unele minutie, incatu nu s'a respunsu la ele prin cele precedenti. Dreptu, ca in cuventele dela pag. 4—16 se afla 3 cuvente maghiare (roi, chinu si zelogu), ba póte si mai multe, dér' de si amu petrecutu cativa ani in Nasaudu; ma amu fostu si comisariu esmisu din partea comisiunei fund. la ecsamenele critisantelui, nu m'amu convinsu, ca critisantele yre se faca filologi din scolarii sei, altcum de vomu edá alta editiune a Abcdarului, faca bine critisantele si pana atunci in locu de „roi" si „zelogu" formeze dóue cuvente mai romanesci si mai latite in poporu, atunci le vomu suplení cu acele, cá se nu i faca pedeca.

Pentru silabele citate amu respunsu mai susu, catu pentru: „ogu, goga, zonara" cautele insemnarea, si va vedé, ca are ce intuí, de si nu e absolutu necesariu, cá tóte se le precépa copilulu, — filologicesce — candu invétia inca a coti.

Dice critisantele, ca propusetiunile „nunt'a, mórta mire nare" si „brumarelu nu i bourelu" suntu prea grele pentru incepatori. Loculu, unde se afla acestea pre pag. 6 si 8 arata, — ca pana candu a ajunsu copilulu aici, scopulu mai de aprópe a fostu — ba inca si de aici incolo mai este pana la pag. 16 — mai antaiu a cunósce literele si apoi ale impreuná in silabe, de unde de sene se resulte cuvente, impusi si acesta impregnirare, ca silabele cuventeloru suntu despartite, — aréta fric'a neintemeiata a critisantelui si ca numai in daru si a mai perdutu timpulu si cu asta obvatiune.

Ca suntu prea grele de pronunciatu unele cuvente séu dóra si silabe, pentru ca se combina cu consonante compuse, nu amu ce face, trebe se mi recunoscu gresél'a, ca nu amu potutu compune Abcdariulu asia, catu se nu obvina nici unu cuventu, in care se nu procéda si dóue consunatórie, cum e de ecs. in brumarelu silab'a bru. Tocma relativu la acésta dice d. Eliade in Elemi de ped. si metolog. Bucuresci 1869 pag. 194—195 si 199 „inainte de a fi ecsercetati la vorbe cu consune compuse, trebe se se deprinda la esact'a pronunciare a acestoru consune"; apoi spunendu cea drépta, mi a fostu si cam frica, ca de nu voiu aduce si ecsemple de acestea, nu cumva bietiloru prunci se le obvina in viétia atari casuri, si se nu scia ce face.

La observatiunea despre bucata pag. 19 despre Ddieu, intrebu, de unde scie critisantele, ca acesta nu are locu in Abcdariu, mai alesu acum, candu vorbimu de scóle confesionali? Déca critisantelui nu i place, traga cruce preste ea, si o tracteze in fisica ori in matematica.

Incatu pentru „partea intuitiva", in care se impedeca la pag. 23, eu i facu concesiune, numai se -mi dé pace, si cele dela inceputulu Abcdariulu pana la pag. 16, fiinduca mai tóte esprimu obiecte, ièele critisantele de intuitive; nu s'a pusu titul'a pentru acesa, cá se i impedece vointi'a; de venatulu in turbure póte pentru acesa viséza, ca critisantele s'a dedatu la acést'a, potere-si aduce si ecsemple, déca nu ar' fi odióse. — Un'a ce nu a observat'o critisantele i o spunu eu: ca suntu bucati si mai grele in Abcdariu, asta amu recunoscut'o si inainte de a se tipari, le amu lasatu totusi acolo, pentruca nu scieamu, ca critisantele dupa metod'a, ce professéza, nu póte lasá nemicu afara, ce nu i place, inse pentru acesta: ertare, ca e facuta din nescientia invincibile, baremu din mila inca se póte ertá. — (Va urmá.)

Varietati.

— Dela Reghinu 17 Sept. ni se scrie: In un'a din dilele septemanei trecute circulá faim'a prin Reghinu, ca amploiatulu nostru romanu Marcu Cetatianu asesorele orfanale, cá comisariu esmisu in causele sale pre Muresiu spariendose caii dela tresura si resturnatu, avendu arm'a la sene s'ar fi sloboditu in calcanilulu manei stange, si adi patimesce fórte reu. E dorere de unu teneru asia bravu, care cu activitate probata portá oficiulu seu. Amu dori se nu fia adeverata acésta scire spre mangaiarea familiei. —

— Calea ferata dela Bucuresci la Giurgiu a datu aceste frumóse resultate in lun'a lui Iuliu trecutu:

63.323 lei noi s'au produsu din calatori si bagagie etc.
50.229 lei noi s'au produsu din grane si alte marfuri.

115.552 venitu brutu.

Déca scademu 12.585 cheltuieli, avemu unu beneficiu neto de 102.967 lei noi pentru acésta luna. — „Un. Lib."

— „Golos" vorbesce despre unu focu mare ce s'a ascitatu intr'o padure pre lini'a calii ferate, Nijnegorodi, din cause necunoscute, si care a duratu aprópe patru septemani, acoperindu intregu tienutulu cu fumu si cenusia, si ascundiendu si sórele. Daunele causate suntu fórte mari. —

— La universitatea din Varsiovi'a au fostu anulu trecutu 1033 ascultatori, dintre cari 133 studenti seraci, neputendu solvi tacs'a de invetiamentu, au fostu siliti a parasi cursulu inainte de finea anului scolasticu. —

— (Dela Mont-Cenis.) Monitoriulu caliloru ferate cu dat'a din Turinu 13 Sept. anuncia, ca primulu trenu alu calei ferate cu ingineriulu Grattoni, directorele generale alu caliloru ferate din Itali'a superiére si mai multe notabilitati, in diu'a de 12 Sept. a trecutu tunelulu calei ferate de Mont-Cenis. Trenulu a ajunsu la partea nordica in restimpu de 40 minute; temperatur'a minimale in intrulu tunelului a fostu de 25 centigrade. Dupa unu repausu de dóue óre s'a reinturnatu in restimpu de 55 minute; in tunelu nu mai erá nimic'a din fumulu trenului de mai nainte. Acésta escursiune de proba a succesu pe deplinu. —

— (Fructele infalibilitatei.) Miscamentulu contra infalibilitatei iea dimensiuni mari nu numai in Germani'a, ci si in Austri'a; sect'a nóua numita „vechi'a confesiune catolica", care si pana acum numerá unu contingentu frumosu de credintiosi, mai docurendu se inmulti cu 3000 de familie trecute in sinulu acestei confesiuni. Acum are de cugetu a formá o diecesa nóua, si spre a-

cestu efectu a si provocatu pe Aloisiu Anton, capulu acestoru miscaminte, si plebanu alu Vienei, cá se sustérna o petitiune la ministeriu, pentru a li se cede beseric'a santului Stefanu pentru seversirea functiuniloru dumnedieesci. Cuprinsulu in scurtu alu petitiunei este precum urméza: „In numele a 3000 familie catolice, cari s'au dechiaratu cu resolutiune contra dogmei de infalibilitate, si cari, dupa conscienti'a loru nu potu incredintiá agendele preutiesci decatu unui barbatu, care a remasu credintiosu catra relegiunea vechia catolica, subscrisulu -mi iau libertatéa a me adresá cu umilintia catra inaltulu ministeriu, cá se se indure a cede confesiunei mentionate, pentru tienerea misei, prediceloru si altoru functiuni dumnedieesci, beseric'a catedrale din Vien'a a santelui Stefanu, care este proprietatea tuturoru catoliciloru din Vien'a.“ —

Mai nou. In diet'a Ungariei sied. din 24 dep. Benedek alu fagarasianiloru a facutu o propunere de conclusu, cá ministrulu de justitia se aduca inca in acésta sesiune unu proiectu de lege pentru regularea urbariale in fundulu régiu.

DD. fagarasiani suntu in edemulu perfectei fericiri, ca-ce pentru densii deputatulu alesulu de ei nici, ca mai afla vreo lipsa a face propuneri, cu atatu mai pucinu propuneri in caus'a nationale comuna; ci elu traiesce in elementulu ultraistu, de a sterge chiaru si numele Transilvaniei, din care Fagarasiulu inca face parte. Ore afara de spiritulu rachiului, ce spiritu a mai indusu pe acei ticalosi de alegatori a face unu fiasco atatu de grandiosu cu alegerea acésta deochiatória?! —

In Vien'a se vorbesce, ca nemtii si au pusu tóta poterea a face, cá se restórne ministeriulu Hohenwart, dór' voru poté impedeca pericululu egalitatei nationale, care le amenintia supremati'a. In dietele cislaitane cá si in cea a Ungariei se lucra in comisiuni si in scurtu se va lucra la legea de nationalitati in pleno. —

— Gastein si Salisburgu inca totu remasera obiectu de propusu si de indagari. Coresp. germana „Deutsche Reichs-Correspondenz“ reduce conventiunea la 3 puncte: 1. Austri'a a acceptatu espresu schimbarile politice dela 1866 si 1871 si s'a oblegatu a nu intreprinde nimica, ce ar' pune in cestiune aceste resultate pentru Germani'a. 2. Austri'a -si Germani'a si unescu influintí'a spre sustienerea pacei in apusu si orientu. Germani'a vre bun'a intielegere cu Rusi'a, inse de acea nu espune nici unu interesu germanu. 3. Se oblega a vighia severu agitatiunile socialistice si ultramontane, sustienendu drepturile statuleloru in contra loru; si despre mesurile intreprindiende se voru cointielege. Prin urmare in contra Franciei si orientului sbóra buburuz'a si politi'a va aré de panditu. —

Din Bucuresci se scrie, ca d. Miculescu s'ar fi condamnatu la arestu de 6 luni si studentii de una luna, pentru demustratiunea din 10 Martiu la sal'a Slatineanu. Asia, in locu, ca prusacii, se fia trasi la respundere, pentruca s'au obradinicitu a tiené banchetu de victoria in contra sangelui latinu, in tiéra sorore, se fia acesta afectiune naturale romana pedepsita, si inca chiaru de unu guvernu romanu! Care romanu nu se va scandalisa? —

☞ Ecsemplaria se afla dela inceputulu an. — Nr. viit. va ési numai in Sambat'a viit. —

Cursurile

la bursa in 29 Sept. 1871 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 67	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 „ 50½	„ „
Augsburg	—	—	119 „ —	„ „
Londonu	—	—	119 „ —	„ „

Deschiderea subscriptiunei de actiuni
la
institutulu de creditu si economii
„ALBINA“,

Concesionatu din partea inaltului ministeriu reg. ung. de agricultura, industria si comerciu cu datulu din 20 Iuniu 1871 Nr. 6727.

Capitalulu societatei consta din 300.000 fl. v. a. impartitu in 3000 actiuni de cate 100 fiorini.

Capitalulu acest'a se va puté inmulti de adunarea generala, cu aprobarea gubernului, prin alte serie de actiuni pana la diumetate de milionu fiorini.

In casulu unei emisiuni nóue, actionarii de mai inainte au antaiotatea dreptului, de a primi in mesur'a actiuniloru ce posedu, actiunile serici a dóu'a in pretiulu loru nominalu (§ 9).

Se punu deci acum la subscriere publica 3000 actiuni.

Conditiunile suntu:

1. La subscriere se respundu 10%, adica dela fiacare actiune 10 fiorini: Alte 20% se voru numerá la provocarea acestui comitetu si anume in 30 dile dela diu'a provocarei. Versamintele aceste se cuietéza prin adeverintie interimali.
2. Dupa respunderea a 30% se voru edá pe numele respectiviloru certificate de actiuni provediute cu cuponi de interese si de castigu.
3. Pentru coperirea speseloru dela inceputu se mai respunde cate 1 fiorinu de actiune, care se va incassá cu rat'a II.
4. Versamintele mai departe voru urmá conformu §-lui 10 din statute.
5. La casu, candu in terminulu pusu mai diosu resultatulu subscrieriloru va trece preste 3000 actiuni, se va face o reductiune proportionala intre toti subscribentii.

Subscrierile se facu:

In **Sibiiu** in cancelari'a comitetului si la pomnulu consiliariu Elia Macelariu.
„ Brasiovu la d. comerciante Ioane Padure.
„ Zernesci la d. protopopu Ioane Metianu.
„ Fagarasiu la d. v.-capitanu distr. Ioane Codru-Dragusianu.
„ Blasiu la d. profesoriu Ioane M. Moldovanu.
„ Sebesiu la d. secretariu judiciale Ioane Paraschivu.
„ Orasti'a la d. advocatu Dr. Avramu Tincu.
„ Hatiegu la d. comerciante Nicolau Petroviciu.
„ Dev'a la d. advocatu Dr. Lazaru Petcu.
„ Baiti'a la d. inspect. scolasticu Iuliu Bardosi.
„ Bai'a de Crisiu la d. protonotariu Sigismundu Borlea.
„ Abrudu la d. advocatu Mateiu Nicola.
„ Alb'a Iulia la d. senatoru magistr. Alexsandru Comanescu.
„ Turd'a la d. advocatu Dr. Ioane Ratiu.
„ Clusiu lu d. jude singulariu Iosifu Popu.
„ Gherl'a la d. inspectoru de banca Ioane Muresianu.
„ Desiu la d. advocatu Gabriele Manu.
„ Siomcut'a mare la d. ablegatu dietale Ladislau Buteanu.
„ Naseudu la d. directoru gimnasiale Dr. Ioane Lazaru.
„ Reginulu sasescu la d. advocatu Mihailu Orbonasiu.
„ Tergu Muresiului la d. comerciante Iosifu Fülep.

In Sighisiór'a la d. archivariu magistr. Ioane Siandru.
„ Mediasiu la d. advocatu Ioane Popa.
„ Timisiór'a la d. consil. de scóle in pens. Dr. Pav. Vasiciu.
„ Lugosiu la dd. Dr. Aureliu Maniu si Constantinu Radulescu, advocati.
„ Caransebesiu la d. secretariu episcop. Ioane Bartolomeu.
„ Oraviti'a la d. advocatu Simeone Mangiuca.
„ Panciov'a la d. locotenente in pensiune Ioane Balnosianu.
„ Orsiov'a la d. proprietariu Vasiliu Popoviciu.
„ St. Miclausiulu mare la d. protopopu gr. cat. Vincentiu Grozescu.
„ Versietiu la d. pract. de advocatura Ioane Siepetianu.
„ Aradu la d. vice-comite Sigismundu Popoviciu.
„ Világos la d. notariu opidanu Ioane Moldovanu.
„ Lipov'a la d. comerciante Davidu Simonu.
„ Pecic'a romana la d. notariu N. Filimonu.
„ Beiusiu la d. advocatu Parteniu Cozma.
„ Oradea mare la d. proprietariu Nicolau Diamandi.
„ Sigetulu-Marmatiei la d. advocatu Dr. Ioane Mihali.
„ Cernautiu la d. profes. gimn. Ionu a lui Georgie Sbiera.
„ Pest'a la d. advocatu Florianu Varga.
„ Vien'a la d. comerciante B. G. Popoviciu.

La cancelari'a acestui comitetu in Sibiiu se primescu subscriptiuni si din provincia prin posta séu prin telegrafu cu tramiterea valórei prescrise totu prin posta.

Subscriptiunea este deschisa pana la 10 Octobre a. c., ér' cu diu'a acésta se va inchiá.

Statutele societatei cum si blanchete de subscriere se aflu depuse in biroulu comitetului cum si pela toti representantii nostri din afara.

Actionarii primescu statutele gratis, ér' altii cu 20 cruceri ecsemplariulu; blanchetele de subscriere se dau gratis.

Cancelari'a comitetului este in Sibiiu, strat'a Macelariloru Nr. 110, unde suntu a se adresá tóte scrisorile.

Sibiiu in 1-a Augustu 1871.

Comitetulu fundatoriu.

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.